

Profesors Pēteris Šmits: no Raunas līdz Pekinai

Sastādītāja un atbildīgā redaktore
Mārīte Saviča

UDK 398(474.3)(092)

Šm600

Profesors Pēteris Šmits: no Raunas līdz Pekinai / sast. un atb. red. Mārīte Saviča ;
LU Bibliotēka. – Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2020. – 312 lpp. : il.

Recenzenti:

Dr. habil. philol. Janīna Kursīte-Pakule, LU Humanitāro zinātņu fakultātes
Latvistikas un baltistikas nodaļas profesore,

Dr. hist. Kaspars Kļaviņš, Pusanas Nacionālās universitātes (Dienvidkoreja)
profesors, LU Humanitāro zinātņu fakultātes Āzijas studiju nodaļas vadošais
pētnieks,

Dr. philol. Ieva Garda-Rozenberga, LU Literatūras, folkloras un mākslas
institūta zinātniskā sekretāre

Monogrāfija izdota ar Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu padomes
2020. gada 18. jūnija lēmumu (protokola Nr. 8).

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

Monogrāfija izdota, pateicoties LU Konfūcija institūta finansiālajam atbalstam.

**LATVIJAS UNIVERSITĀTE
KONFŪCIJA
INSTITŪTS**

Sastādītāja un atbildīgā redaktore: **Mārīte Saviča**

Literārā redaktore: **Ruta Puriņa**

Angļu valodas redaktore un tulkotāja: **Andra Damberga**

Priekšvārdu tulkojusi: **Māra Valpētere**

Vāka dizainu un maketu veidojusi: **Baiba Lazdiņa**

© Latvijas Universitāte, Latvijas Universitātes Bibliotēka, 2020

© Autori: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Mārīte Jakovļeva, Gunta Jaunmuktāne,
Ēriks Jēkabsons, Ieva Kalniņa, Uldis Krēsliņš, Ilga Mantiniece, Ilona Miezīte,
Monika Mihališina, Guntis Pakalns, Pēteris Pildegovičs, Irina Popova,
Tālis Pumpuriņš, Shang Quanyu, Mārīte Saviča, Leons Taivans, Hartmut Walravens,
Luo Wei, Lu Yan, 2020

© Dizains: Baiba Lazdiņa, 2020

ISBN 978-9934-18-549-6

PĒTERIS ŠMITS

25.12.1869.—05.06.1938.

Valodnieks, etnogrāfs, folklorists. Pirmais latviešu orientālists sinologs, pasaulē zināms kā jaunas krievu sinoloģijas skolas izveidotājs, Latvijā pazīstams ar darbiem par latviešu folkloru un etnogrāfiju, ar apjomīgo latviešu tautas pasaku, teiku, ticējumu apkopojumu. Latvijas Universitātes profesors, Latvijas Universitātes Baltu filoloģijas un Upsalas Universitātes goda doktors, Tēvzemes balvas laureāts. Unikālas Latvijas Universitātei dāvinātas grāmatu kolekcijas īpašnieks, kura daudzveidīgi atspoguļo šis izcilās personības pieredzi, kas gūta plašajā pasaulē no Raunas līdz Pekinai.

Pētera Šmita
kultūrvēsturiskais mantojums
atmiņu institūcijās

Pētera Šmita devums
Latvijas Universitātes Bibliotēkai –
mūža garumā vāktā unikālā speciālā kolekcija

Contribution of Pēteris Šmits
to the Library of the University of Latvia –
his unique collection of entire lifetime

Ilga Mantiniece

Mg. sc. soc., Latvijas Universitātes Bibliotēkas eksperte un pētniece
ilga.mantiniece@lu.lv

Profesoru Pēteri Šmitu (1869–1938) viņa 150. dzimšanas dienā pieminam kā izcilu folkloras speciālistu, valodnieku, sinologu. Viņa daudzpusīgā personība izpaužas arī grāmatu un rokrakstu kolekcijā, kura ir Latvijas Universitātes Bibliotēkas rīcībā un kura uzkrājusies no pastāvīgajiem ziedojumiem bibliotēkai viņa dzīves laikā un papildinājusies ar testamentā novēlēto personisko bibliotēku, kas atspoguļo profesora mūža darbu. Tā ir unikāla ne tikai ar plašo aptvērumu valodniecības, folkloristikas un etnogrāfijas jomā, bet arī ar retiem austrumpētniecības materiāliem par sinoloģiju un mandžūristiku, to skaitā vairākiem pasaulē vienīgajiem mandžūru, ķīniešu un mongoļu rokrakstiem un ksilogrāfijām. Kolekcijā ir arī unikāli izdevumi par Sibīrijas un Krievijas Tālo Austrumu mazo tautu valodām kā rakstības ieviešanas vēstures liecības. Ne mazums izdevumu ir laikabiedru dāvinājumi ar veltījuma ierakstiem. Šī īpašā kolekcija ir spilgtākā no visa plašā Latvijas Universitātes Bibliotēkā glabātā kultūrvēsturiskā mantojuma krājuma.

Atslēgvārdi: Pētera Šmita kolekcija, folkloristika, orientālistika, sinoloģija, valodniecība.

Pētera Šmita personības daudzpusība var tikt skatīta dažādos aspektos. Viens no visbiežāk tirazētajiem profesora fotoportretiem (skat. 242. lpp.) – uzņēmums “Prof. P. Šmits savā darbistabā” 1938. gada jubilejas rakstam žurnālā “Atpūta” – ir zīmīgs tieši ar profesoram vistuvāko lietu simboliem – aiz muguras Ķīnas hieroglifi jeb ķīnizīmes kopā ar mongoļu rakstības slejām, priekšā apjomīgs rediģējamais manuskripts, kurā zinātnāji atpazīst Folkloras krātuves materiālus.¹

Pētera Šmita kā zinātnieka spilgtā personība un pētniecisko interešu virzieni atspoguļojas arī viņa vāktajā grāmatu krājumā. Ar visa sava mūža garumā krāto vērtīgo grāmatu kolekciju viņš sāka dalīties jau no savām pirmajām darbības dienām 1920. gada rudenī, regulāri dāvinot Latvijas Universitātes (toreizējās Latvijas Augstskolas) Filoloģijas un filozofijas fakultātes bibliotēkai grāmatas.

Kopumā viņa dāvinājums ir viens no lielākajiem, ko Latvijas Universitātes Filoloģijas un filozofijas fakultāte saņēmusi savas pastāvēšanas laikā. Plašākajā avotā par LU vēsturi – “Latvijas Universitāte divdesmit gados” (1939) – tiek minētas 2162 grāmatas, kas saņemtas nepilnu divu gadu desmitu laikā, kopā ar 1400 sējumiem, kuri saņemti pēc viņa nāves 1938. gadā un bija novēlēti testamentā.² Ilgākā laika posmā, ieskaitot kara gadus, pēc profesora nāves bibliotēkas inventāra grāmatās fiksēti 940 ieraksti ar 1230 sējumiem.³ Dažādu apstākļu dēļ ne viss ir pilnā mērā saglabājies. 70 gadus pēc profesora nāves Latvijas Universitātes Bibliotēkas elektroniskais katalogs uzrāda nepilnu pusotru tūkstoti profesora Pētera Šmita kolekcijas grāmatu⁴.

Pēdējā desmitgadē LU Bibliotēkas kolektīvs, tai skaitā šī raksta autore, aizvien aktīvāk pievēršas šīs īpašās kolekcijas popularizēšanai, veltot tai izstādes, publicējot rakstus.⁵ Nenoliedzami, tā ir viena no unikālākajām grāmatu kopām, kas savu vērtību nezaudēs arī turpmākajos gados.

Jau viņa pirmais dāvinājums, kas reģistrēts fakultātes bibliotēkas inventāra grāmatā 1920. gada 20. oktobrī,⁶ izceļas ar daudzveidību. Te iekļautas dažādas tematikas grāmatas, starp tām paša Pētera Šmita “Latviešu mitoloģija” (izdota Maskavā 1918. gadā), kā arī viņa aizstāvētās disertācijas (1902) “Опыт мандаринской грамматики с текстами для упражнений” 2. papildinātais izdevums (izdots Vladivostokā 1915. gadā) un turpat Vladivostokā izdotā strēlnieku biļetena “Brihwa Latvija” 1919. gada pieci numuri. Šajā pirmajā dāvinājumā starp spilgtākajiem izdevumiem var minēt arī angliiski tulkoto konfūciānisma tekstu sējumu “The Sacred Books of China” (1879), kas vienlaicīgi ir gan vēstures, gan dzejas klasika, un mongoļu valodas gramatiku “Грамматика монгольского языка”, ko sarakstījis viņa uzvārda brālis Izaks Jakobs Šmits (Sanktpēterburga, 1832), kā arī Georga Manceļa sprediķu grāmatas “Lettische Postill” 1699. gada izdevumu.

Ar Tālo Austrumu kultūru saistītie izdevumi, domājams, iecerēti tautiešu redzesloka paplašināšanai un iepazīstināšanai ar P. Šmitam tik tuvo tēmu, jo Latvijas Universitātē šāda studiju virziena vēl nebija. Šajā dāvinājumā piedāvātie profesora iepriekšējās augstskolas lekciju materiāli pārsvarā ir rokraksta litogrāfijas tehnikā. Te ir arī paša Pētera Šmita sastādītā “Китайская хрестоматия

для первоначального преподавания” (izdota 1902. gadā) un viņa lekcijas “Языковедение: лекции, читанные студентам Владивостокского Историко-филологического факультета в 1918–1919 г.”. Kolekcijā ir ne mazums citu Vladivostokas pasniedzēju veidoto materiālu. Kā vienu no raksturīgākajiem var minēt profesora Nikolaja Kjūnera “Взгляд на современное состояние европейской литературы, в частности географической, о Дальнем Востоке” (Vladivostoka, 1903), kas būtībā bija N. Kjūnera ievadlekcija, uzsākot darbu Austrumu institūtā, un tā paša autora 1918.–1919. mācību gadā nu jau Tālo Austrumu Valsts universitātes Filoloģijas fakultātē lasītās lekcijas Seno Austrumu vēsturē, un citus Vladivostokā publicētos darbus par austrumpētniecību ģeogrāfiskā, etnogrāfiskā, vēsturiskā un lingvistiskā aspektā.

Latvijas brīvvalsts periodā par galvenajām darbības jomām Pēterim Šmitam kļūst latviešu folklorā, folkloristika kopumā, mitoloģija, baltu filoloģija un vispārējā valodniecība. Austrumpētniecībai paliek mazāk laika, bet viņam izdodas panākt arī ķīniešu valodas un Ķīnas kultūras vēstures mācību kursu iekļaušanu Latvijas Universitātes mācību plānā.⁷ Vēl daži citi orientālistikas studijām ieteicamie materiāli no profesora Šmita personīgās bibliotēkas tiek atdāvināti Filoloģijas un filozofijas fakultātes bibliotēkai, un tos var izmantot šīs jomas apgūšanai. Galvenais pieprasījums visā pirmskara periodā tomēr ir pēc literatūras baltu filoloģijā, folkloristikā, etnogrāfijā, gan senas, gan jaunas, bet ne mazāk interesantas. Šo grāmatu klāstam vairāk raksturīgs praktiskais aspekts saistībā ar izmantošanu mācībām.

Ekskluzivitāte ienāk līdz ar profesora Pētera Šmita testamentā novēlētās privātās bibliotēkas iekļaušanu fakultātes bibliotēkā 1938. gadā,⁸ kad Universitāte kļūst par īpašnieci arī viņa kolekcijā esošajām unikālajām ķīniešu, mandžūru un mongoļu grāmatām un rokrakstiem, no kuriem vairāki, iespējams, ir vienīgie eksemplāri pasaulē. Šīs P. Šmita kolekcijas raritātes ir tikušas vairākkārt pieminētas krievu un vācu orientālistu publikācijās.⁹ Minētos materiālus Pēteris Šmits ieguva ekspedīcijā Ķīnā un Mandžūrijā gadsimtu mijā sarežģītos un bīstamos apstākļos, kad tā dēvētās Bokseru sacelšanās laikā bija apdraudēta gan turienes seno grāmatu krātuvju pastāvēšana, gan ārzemnieku drošība. Kā viens no sava laika izcilākajiem sinologiem viņš apzinājās šo darbu vērtību un unikalitāti.

Ar testamenta novēlējumu saņemtās ķīniešu, mandžūru un mongoļu grāmatas ierakstīt inventāru grāmatās nav bijis vienkārši – vairs nebija tāda līmeņa speciālista, kas atšifrētu ķīnizīmes. Inventarizējot ar nosaukumiem “Ķīniešu grāmata. Bībele – vecā un jaunā derība”, “Kaņa hronika ķīn. valodā”, “Pārbaudīta dzeju grāmata, ķīn. val.”, “Mandžūru literatūras rokas grāmata” u. tml., izmantotas uz dažām grāmatām atrodamās atzīmes, kas rakstītas ar P. Šmita roku un kas raksturo saturu un pielīdzināmas nosaukumam. Daudzos gadījumos ierakstīts vienkārši “Grāmata ķīniešu (mandžūru, mongoļu) valodā”.¹⁰ Tas vēlāk radīja nelielas problēmas konkrētu izdevumu identifikācijā.

Mandžūru valodā atrodamas 40 grāmatas, pareizāk sakot, ksilogrāfijas. Tie pārsvarā ir valodnieciskas ievirzes materiāli ar paralēliem tekstiem mandžūru un

ķīniešu vai mongoļu valodā. Ķīniešu oriģinālgrāmatu ir vairāk – ap 70 nosaukumu. Kopumā šī kolekcijas daļa izceļas ar īpatnēju iesējumu – ķīniešu un mandžūru grāmatu klasisko noformējumu, kam raksturīgas specifiski brošētas, t. i., caursūtas, atsevišķas burtnīcas (ķīniski tās sauc 'ben') ar zilu kokvilnas audumu apvilktās mapēs jeb futrāļos (ķīniski 'tao', mandžūriski 'dobtoņ'), kas sānmalā aizvērti ar specifisku garenu kaula sprādzīšu jeb bultiņu aizdari (skat. 278. lpp.). Uz mapes priekšējā vāka parasti ir vertikāla uzlīme, kur uz papīra ar tušu uzrakstīts nosaukums. Atsevišķās grāmatās ir iespiesti sarkanas vai melnas tušas zīmogi, dažī ar leģendām jeb papildu precizējumiem.

Daļa šo grāmatu ir saturiski un shematiski veidotas kā pēc tēmām sakārtotas ķīniešu-mandžūru vārdnīcas. Tāds ir, piemēram, 1700. gadā iespiestais ķīniešu-mandžūru identisku tekstu kopojums un nedaudz vēlāk – ap 1702. gadu – atkārtoti sagatavotais mandžūru-ķīniešu sarunvalodas palīglīdzeklis ar ievadu mandžūru valodas gramatikā un piemēriem – tematiski sargrupētiem izteicieniem paralēli mandžūru un ķīniešu valodā, kā arī 1706. gada jauns izdevums pēc tēmām sakārtotai mandžūru-ķīniešu vārdnīcai. Būdami relatīvi neliela tauta, kareivīgie mandžūri savas valdīšanas laikā šādā veidā izdarīja spiedienu uz daudzskaitlīgo ķīniešu tautu, ieviešot savu kultūru un pārvaldot valodu. Pēc pēdējās valdošās mandžūru dinastijas gāšanas grāmatas mandžūru valodā vairs netika izdotas.

Bez vārdnīcām ir arī ap 1730. gadu ksilogrāfijas tehnikā iespiestā grāmata "Bērnū ievadišana Cjin [impērijas] valodā", kas savā laikā ir bijusi ļoti populāra mandžūru valodas gramatika. To pārstāsta gandrīz visi Rietumu autori, kas rakstījuši par mandžūru gramatiku. Kā redzam, kolekcijā pārsvarā ir valodniecības materiāli ar netiešu, pastarpinātu kultūrvēsturisko informāciju.

Gan ķīniešu, gan mandžūru materiāli lielākoties klasificējami kā vārdnīcas, gramatikas un sarunvalodas rokasgrāmatas, vēstures lasāmgrāmatas vai hrestomātijas, pamācoši sacerējumi, mācību līdzekļi. Ķīniešu valodā grāmatu klāsts ir visplašākais, tajā ir arī nedaudz daiļliteratūras. Pārsvarā ir leksikogrāfiskie materiāli, lai gan ne mazums sacerējumu attiecas uz vēsturi, filozofiju, reliģiju. Atsevišķi izdevumi pārstāv kristīgo, medicīnas un matemātisko literatūru. Vairāki desmiti grāmatu ir radītas ksilogrāfijas tehnikā vai litogrāfijas un ksilogrāfijas tehnikā. Šajā kolekcijas grupā redzam arī klasisko konfūcisma grāmatu komentētus izdevumus vairākos variantos – konfūciešu pamatnostādņu kanonam "Četras grāmatas" un vecākajam ķīniešu dzejas apkopojumam "Dzeju kanons", kā arī Konfūcijam piedēvēto hroniku "Pavasari un rudenī", kas satur viņa dzimtās puses 8.–5. gs. p. m. ē. vēsturisko notikumu aprakstus ar komentāriem. Rakstot par ķīniešu klasiskajām grāmatām, P. Šmits rūpīgi pētīja un analizēja komentāros atrodamos spriedumus.

Pašas vecākās no šīm kolekcijas grāmatām ir divas mandžūru ksilogrāfijas no 17. gadsimta (domājams, no Mukdenā iegūtajām) – viena no pirmajām ķīniešu-mandžūru vārdnīcām "Lielās Cjin impērijas kopgrāmata" jeb "Mandžūru grāmatu kompass" (izdota 1683. gadā Pekinā) un milzīgais ķīniešu senās literatūras tulkojums mandžūru valodā "Senās rakstniecības dziļais spogulis" (6 sējumi jeb

36 burtnīcas, izdots ap 1686. gadu), kas aptver Ķīnas literāro prozu laikposmā no t. s. pavasaru un rudenī perioda (722.–481. g. p. m. ē.) līdz Sunu dinastijas valdīšanas laikam (960.–1279. g.).

Lai gan unikālās mandžūru ksilogrāfijas pieder pie seniem izdevumiem profesora Šmita kolekcijā, tajā ir arī citi vērtīgi seniespiedumi – Katona Vecākā “*Libri de re rustica*” (1543), “*Türkische Chronica*” trīs sējumi (1577) u. c. Diemžēl 1521. gadā izdots Svetonija darbs “*Q. Horatii Flacci Vita*” kā pati senākā kolekcijas grāmata vairs nav saglabājusies.

Pie vērtīgajiem senizdevumiem pieder arī vairākas letonikas grāmatas, piemēram, ievērojamākā 17. gadsimta latviešu valodas gramatika – 1685. gadā izdotā Heinriha Ādolfija “Pirmais mēģinājums sniegt īsu ievadu latviešu valodā” (“*Erster Versuch einer kurz-verfasseten Anleitung zur Lettischen Sprache*”), kā arī Latvijā iespiestie Jakoba Langes “*Volständiges Lettisches Lexicon*” (1772) un Vecā Stendera darbu pirmizdevumi (1791 un 1796).¹¹

Savulaik Pēteris Šmits, dzīvodams un strādādams Vladivostokā, regulāri sarakstījās ar bibliofilu Jāni Misiņu par grāmatu iegādi. LU Akadēmiskās bibliotēkas saglabātajā viņu abu korespondencē ir jautājums, kā Misiņa kungam veicas ar Hupeļa meklēšanu.¹² Un tiešām, viņam ir izdevies iegūt vācbaltieša Augusta Vilhelma Hupeļa, vēsturnieka un folklorista, nozīmīgāko darbu – visus trīs J. F. Hartknoha izdotos “*Topographische Nachrichten von Lief- und Ehistland*” sējumus (1774), kas vēlāk tika uzdāvināti savai fakultātes bibliotēkai un tagad atrodas LU Bibliotēkas Reto izdevumu un rokrakstu krājumā (skat. 269. lpp.).

Bieži tiek pieminētas paša profesora Šmita grāmatas, kas sarakstītas Vladivostokas perioda laikā, un izvilkti no Austrumu institūta Rakstiem – disertācija, viņa sagatavotā mācību grāmata mandžūru valodas apguvei un citi darbi. Tolaik studentiem ļoti trūka mācību līdzekļu. Šmits bija viens no pirmajiem pasniedzējiem, kas savas lekcijas izdeva mācību grāmatu veidā. Pētera Šmita rīcībā, t. i., viņa kolekcijā, bija arī pati pirmā ķīniešu valodas mācību grāmata Krievijā – misionāra Jakina Bičurina “*Ķīniešu gramatika*” (1835), kas izdota kā rokraksta litogrāfija, protams, vecajā ortogrāfijā.

Kolekcijā ir vēl daudz dažādu citu mācību līdzekļu valodas apguvei, tai skaitā Harbinā 30. gadu sākumā izdotās krievu sinologu skolas mācību grāmatas ķīniešu valodā – valodas mācību grāmatas vai hrestomātijas. To autori lielā mērā vadījās pēc P. Šmita izstrādātās metodikas valodas mācīšanai. Daļa papildus iegādāto ķīniešu valodas mācību grāmatu ir izdotas Tokijā gadsimtu mijā un 20. gadsimta pirmajā desmitgadē. Šie izdevumi ar paralēlo tekstu ķīniešu un japāņu valodā tapuši laikā, kad Ķīna un Japāna bija karastāvoklī un kad Ķīna tos uzlūkoja visai nelabvēlīgi, jo pārsvarā tos bija gatavojušas japāņu militārās iestādes. Valodniecības jautājumus Pēteris Šmits spēja nošķirt no politiskiem jautājumiem.

Dāvinājums ir nozīmīgs ar bagātīgu austrumpētniecībai veltītu izdevumu klāstu. Lai arī ne katrs pārvalda kādu no mazāk zināmām eksotiskajām svešvalodām, tomēr vismaz krieviski izdotos darbus spēj izlasīt vairākums no mums. Tiesa gan,

daļa šo grāmatu ir vecajā ortogrāfijā. Ir daudzi intereses vērti izdevumi – A. Kunika “Известия ал-Бекри и других авторов о Руси и славянах” (1903) par 11. gs. Spānijas ģeogrāfu un vēsturnieku musulmani Al-Bakri; O. Norzunova “Лхаса и главнейшие монастыри Тибета в фото-графиях” (Sanktpēterburga, 1903), kurš dalīja Tibe-
tas pirmo fotogrāfiju autora slavu ar G. Cibikovu; V. Bartolda Sanktpēterburgas Universitātē lasītās lekcijas “История изучения Востока в Европе и в России” (Sanktpēterburga, 1911); V. Johelsoņa “Материалы по изучению юкагирского языка и фольклора, собранные в Колымском округе” (Sanktpēтерburga, 1900); I. Ogorodņikova “Очерк истории Сибири до начала XIX века” (Irkutska, 1920) – grāmata atradās specfondā, jo saturēja konfidenciālas ziņas par Sibīrijas vietām; I. Baranova tulkojums Li Da-zcjuņa darbam “Китайская музыка” (Harbina, 1924); A. Ivanovska “Маньчжурская хрестоматия” (Pēтерburga, 1893) u. c. Daļa grāmatu ir par specifiskāku tematiku un vairāk interesēs lingvistus – S. Leontoviča “Краткий русско-ороченский словарь с грамматической заметкой” (Vladivostoka, 1896); F. Fortunatova 1899.–1900. gadā lasītās lekcijas “Сравнительное языковедение” (Maskava, 1900); V. Kotviča “Опыт грамматики калмыцкого разговорного языка” (Sanktpēтерburga, 1915); J. Poļivanova “Введение в языкознание для востоковедных вузов” (Ļeņingrada, 1928); G. Sanžejeva “Манчжуро-монгольские языковые параллели” (Ļeņingrada, 1930); N. Poppe “Дагурское наречие” (Ļeņingrada, 1930) un “Материалы по солонскому языку” (Ļeņingrada, 1931); 20. un 30. gados izdotās evenku (tungusu) un nanaju vārdnīcas.

Kopumā gan vārdnīcas, gan dažādu gadu pētījumi lingvistikā veido ievērojamu daļu, piemēram, V. Grubes “Die Sprache und Schrift der Jučen” (Leipciga, 1896); F. Videmana “Livische Grammatik nebst Sprachproben” (Sanktpēтерburga, 1861); V. Tomsena “Über den Einfluss der germanischen Sprachen auf die finnisch-lappischen” (Halle, 1870); B. Meisnera “Kurzgefaßte assyrische Grammatik” (Leipciga, 1907); A. Nakanomes “Grammatik der Nikbun-Sprache (des Giljakischen)” (Osaka, 1927) un “Grammatik der Orocco-Sprache” (Osaka, 1928); N. Matsumoto disertācija “Le japonais et les langues austro-asiatiques” (Paris, 1928); V. Kotviča “Les pronoms dans les langues altaïques” (Krakova, 1936); A. Meijē un M. Koena rediģētā “Les langues du monde” (Paris, 1924); G. Roijena “Die nominalen Klassifikations-Systeme in den Sprachen der Erde” (Vīne, 1929); arī paša Pētera Šmita “Учебник манджурского языка” (Vladivostoka, 1907–1908) un daudzi citi latviešu, lietu-
viešu, vācu, prūšu, slāvu un somugru valodniecības darbi.

Ievēribas vērti ir arī tādi darbi kā H. Džailza “A history of Chinese literature” (Londona, 1901), L. Vīgera apkopotais ķīniešu tekstu krājums ar tulkojumu franču valodā “Folk-lore Chinois moderne” (Ķīna, 1909), vācu orientālista E. Hēniša “Monggo han sai da sekiyen: Die Mandschufassung von Secen Sagang’s mongolischer Geschichte” (Leipciga, 1933), Amerikā strādājošā B. Laufera “Sino-Iranica: Chinese contributions to the history of civilization in ancient Iran” (Čikāga, 1919), S. Širokogorova “Northern Tungus migrations in the Far East: (Goldi and their ethnical affinities)” (Šanhaja, 1926), japāņa S. Kanadzavas “The common

origin of the Japanese and Korean languages" (Sanseido, 1910) un "Über die Kultur Japans und Koreas im alten Zeiten vom Standpunkt der Sprachvergleichung aus Betrachtet" (Tokija, 1913), pazistamais V. Fuksa darbs "Beiträge zur mandjurischen Bibliographie und Literatur" (Tokija, 1936) u. tml.

P. Šmita kolekcijā ir arī pirmās grāmatas Sibīrijas un Krievijas Tālo Austrumu tautu valodās, kā arī šo valodu pasniegšanas metodiskie līdzekļi, jo kontaktus ar zinātniekiem viņš turpināja uzturēt arī Padomju Krievijas pastāvēšanas laikā un bija iesaistījies 30. gadu mēģinājumā ieviest latīņu grafiku Sibīrijas un Tālo Austrumu mazo tautiņu rakstības izveidošanā. Te minama Ļeņingradā 1932. gadā izdota nanaju ābece "Sikun pokto"; J. Šneidera udegiešu valodas mācības grāmata "Minti oṗofi" (Ļeņingrada, 1932); P. Žuļeva "Tanin ņarin dukuwun: книга для чтения на эвенкийском (тунгусском) языке" (Maskava, 1933); G. Vasiļevičas "Omakta hokto. Өәwәdiwa turənmә tатсаки өләкәsipti dukuwun = Новый путь. Эвенкийский язык. Обучающая первая книга" (Ļeņingrada, 1933) u. c. Šie izdevumi latīņu grafikā ir bibliogrāfisks retums. Patlaban šī kolekcijas daļa ir digitalizēta un meklējama tiešsaistē Latvijas Universitātes e-resursu repozitorijā.¹³

Evenku jeb tungusu sākamgrāmatā "Өләкәsipti әwәdi dukuwun" (Maskava, 1931) ir paša P. Šmita precizējošs ieraksts, ka jau gadu pēc izdošanas no visas tirāžas pēc intensīvas izmantošanas šis ir vienīgais saglabājies eksemplārs (skat. 277. lpp.). Tā ir pati pirmā no šīs grupas grāmatām, un tās redaktors Koškins, pilnā vārdā Jānis Koškins, tāpat ir vēl viens latvietis.

Šīs grāmatas sastādītāja Glafira Vasiļeviča ir sūtījusi Pēterim Šmitam vairākas šo mazo tautu vārdnīcas, un vienā no tām ir viņas ieraksts "П. П. Шмидту в обмен на работы по негидальскому, ороцк. и ольчк. языку Г. Василевич". Pieminētie profesora Šmita darbi par negidalu, oroču un olču valodu bija publicēti Latvijas Universitātes Rakstos angļu valodā, lai ar tiem varētu iepazīties arī ārvalstu lingvisti.

Daudzie autoru veltījumu ieraksti parāda viņa plašos sakarus ar ievērojamiem valodniekiem, etnogrāfiem un orientālistiem, ar kuru palīdzību kolekcija regulāri papildinājās. No Sanktpēterburgas mongolista Andreja Rudņeva vien ir 12 grāmatas, kurās vairumā ir veltījuma ieraksti, tādi kā "Многоуважаемому П. П. Шмидту, выдающемуся востоковѣду – синологу и лингвисту от автора в днях искреннего восхищения его трудами".

Cieši kontakti bija arī ar krievu antropologu, vēlāko baltemigrantu Sergeju Širokogorovu, kurš īpaši interesējās par tungusu tautu etnogrāfiju un bija piedalījies daudzās ekspedīcijās Ķīnas ziemeļaustrumos un Austrumsibīrijā. Ar Sergeju Širokogorovu Pēteris Šmits strādāja kopā Vladivostokā pēdējos tur pavadītos gados. Vēlāk Širokogorovs emigrēja uz Ķīnu, bet kontaktu uzturēšana turpinājās. Tika sūtītas grāmatas, un no 19 grāmatām gandrīz puse ir autora atsūtītas.

Dažas grāmatas, piemēram, 1926. gadā Šanhajā izdotā "Wong's Systeme of Chinese Lexikography" par t. s. "četrus stūru metodi" hieroglifu meklēšanai vārdnīcās pēc grafiskās sistēmas, tika piesūtītas profesoram P. Šmitam, lai apliecinātu cieņu un uzklausītu viņa kā augsti vērtēta speciālista viedokli.

Zinot, ka Tālo Austrumu vēsture, etnogrāfija un sadzīve ir profesora Šmita interešu lokā, vairākas grāmatas viņam atdāvina ekonomists profesors Nikolajs Kohanovskis, kas bija viņa kolēģis Austrumu institūtā un kas vēlāk pārnāca uz Latvijas Universitāti. LU Bibliotēkā glabājas arī N. Kohanovska kolekcija, uzdāvināta 1961. gadā.

Kontaktu loks profesoram Šmitam bija ļoti plašs – to veidoja gan viņa līmeņa zinātnieki Eiropā un Amerikā, gan kādreizējie kolēģi un bijušie skolnieki, ar kuriem sazināšanās turpinājās arī tad, kad prioritāte bija nevis sinoloģija un tungusu-mandžūru valodas, bet baltu filoloģija un latviešu folklorā un etnogrāfija.

Vairumam grāmatu ir nepārprotami redzams ieguves avots – tajās ir dāvinājuma vai veltījuma ieraksts, dažkārt minot, ka tā ir pateicība par kādu citu apmaiņas ceļā saņemtu grāmatu vai veltījums savam dziļi cienītam profesoram no kādreizējā studenta u. tml. Profesors Šmits apzinājās, ka grāmatas iegūstamas, mērķtiecīgi meklējot. Varbūt tāpēc vēlākajos gados saņēma dāvinājumos tieši to, ko vajadzēja – citi jau zināja, kāda tipa grāmatas Šmita kungs meklē (skat. 271–275. lpp.).

Valodu aptvēruma aspektā kolekcijā atrodam dažādas publikācijas ar tekstiem latviski, krieviski, vāciski, angļiski, lietuviski, somiski, igauņiski, zviedriski, franciski, itāļiski, jidišā, nemaz nerunājot par ķīniešu, mandžūru, japāņu, mongoļu, evenku (tungusu), udegiešu, nanaju un pat arābu valodu. Arābiski ir Kairā 1931. gadā izdots materiāls par arābu valodas ortogrāfijas reformu, bet tā ir vie-nīgā grāmata šajā valodu grupā.

Kolekcijā iekļaujas arī viņa pētījumi par etnogrāfiju, latviešu mitoloģiju, ticē-jumiem, tautasdziesmām, pasakām un teikām, kā arī darbi par baltu filoloģiju un citām valodniecības tēmām. Ievērojamu daļu veido citu autoru vārdnīcas un pēti-jumi lingvistikā, ir daudz specifisku etnoloģijas materiālu. Te atrodami materiāli izmantojami gan pētniecībai, gan redzesloka paplašināšanai. Tāpat kā savulaik Vladivostokas periodā tika gādātas grāmatas pētniecības materiālam, Pēteris Šmits aizpildīja Filoloģijas fakultātes bibliotēkas robus nodrošinājumā ar vajadzīgo lite-ratūru latviešu un vispār baltu etnoloģijas un valodniecības jomā.

Kolekcijā gandrīz pilnā komplektā atrodama sērija “FF Communications” jeb “Folklore Fellows Communication” no 1. sējuma 1. numura 1910. gadā līdz 1937. gada 51. sējuma 122. numuram, bieži pieminētā Anti Ārnes pasaku klasifikā-cija un vēl daudzi citi radniecīgi darbi, tāpat kā profesora Šmita sastādītās “Latviešu tautas pasakas un teikas” 15 sējumos (1925–1937) ar izsmeļošu apjomīgu priekš-vārdu gandrīz disertācijas apjomā – pats vērienīgākais latviešu folkloras tekstu apkopojums, par ko saņemta Kultūras fonda prēmija 1938. gadā.

Viss krājums, ko Latvijas Universitāte saņēmusi no sava izcilā profesora, ir dāsni ienācis kā dāvinājums, nevis ticis atpirkts. Tajā nav gadījuma rakstura izde-vumu, šis ir materiālu kopums zinātniskai pētniecībai. Ne viss ir tiešā veidā sais-tāms ar konkrētu augstskolas mācību programmu, bet kā piedāvājums redzesloka paplašināšanai tas savā daudzveidībā ir nenovērtējams.

Profesors Pēteris Šmits savas dzīves laikā, gan apgūdam jaunus apvārsņus, gan vākdams pētniecības materiālus, vadījās pēc atziņas, ka valoda ir ļoti svarīgs

līdzeklis kultūras pētišanai un kultūras progress ir atkarīgs no pastāvīgiem dažādu tautu savstarpējiem sakariem.¹⁴ Tas izpaužas arī viņa grāmatu kolekcijas tapšanas vēsturē, saturiskajā bagātībā un altruistiskajā dāvinājuma idejā.

AVOTI, LITERATŪRA UN PIEZĪMES

- ¹ Grants, Z. (1938). Latviešu tautas garamantu pētnieks un orientālists. Foto: Prof. P. Šmits savā darba istabā. *Atpūta*, Nr. 709, 03.06.1938., 24. lpp.
- ² Filoloģijas un filozofijas fakultate 1919–1939 (1939). *Latvijas Universitāte divdesmit gados, 1919–1939*. 1. d. Rīga: Latvijas Universitāte, 192. lpp. Te minēts, ka fakultāte saņēmusi testamentā novēlēto “*pāri par 2000 sējumu lielo biblioteku*”, bet šis skaitlis attiecināms uz iepriekš minēto kopskaitu.
- ³ LU Filoloģijas un filozofijas fakultātes bibliotēkas inventāra grāmatas (1919–1948), Nr. 1–13.
- ⁴ LU Bibliotēkas krājumā esošo prof. Pētera Šmita kolekcijas grāmatu apraksti vienkopus skatāmi Valsts nozīmes bibliotēku elektroniskajā kopkatalogā [https://libra.lanet.lv/F/?func=find-c&ccl_term=wmn=\(smita\)&base=Inc04](https://libra.lanet.lv/F/?func=find-c&ccl_term=wmn=(smita)&base=Inc04).
- ⁵ Skat. Mantiniece, I. (2014). LU profesoru Ernesta Felsberga, Pētera Šmita, Embrika Stranda speciālās kolekcijas – unikāli avoti pētniecības darbam. *Bibliotēka kā universitātes informācijas un mācību telpa*. Rīga: Latvijas Universitātes Bibliotēka, 159.–167. lpp. Pieejams: <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/2329>; Mantiniece, I. (2016). LU profesora Pētera Šmita (1869–1938) speciālā kolekcija Latvijas Universitātes Bibliotēkā. *Latvijas Universitātes raksti*, Nr. 814, 55.–64. lpp. Pieejams: <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/37893>; Mantiniece, I. (2016). Kolekcijas LU Bibliotēkas krājumā. *Latvijas Universitātes Bibliotēkas jaunumi*. Nr. 10, 27.–30. lpp. Pieejams: <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/34323>; Mantiniece, I. (2017). Profesora Pētera Šmita kolekcija. *Latvijas Universitātes Bibliotēkas jaunumi*, Nr. 13, 16.–21. lpp. Pieejams: https://issuu.com/lu_biblioteka/docs/lub-jaunumi-13.
- ⁶ Inv. nr. 4733-4776 LU Filoloģijas un filozofijas fakultātes bibliotēkas inventāra grāmatā Nr. 1 (1919–1922).
- ⁷ Filoloģijas un filozofijas fakultate 1919–1939, 288. lpp.
- ⁸ Turpat, 192. lpp.
- ⁹ Skat. Kitajskie fondy v Kaunassom muzee i bibliotekah Pribaltiki (1958). *Sovetskoe kitaevēdenie*, No. 2, c. 209; Walravens, H. (1982). Peter Schmidt, Ostasienwissenschaftler, Linguist und Folklorist: eine vorläufige Biographie. *Asiatische Forschungen*, Bd. 80. *Florilegia Manjurica: in Memoriam Walter Fuchs*, pp. 106–185; Yakhontov, K. (1993). Manchu blockprints and manuscripts in Riga: the Peter Schmidt's collection. *Peterburgskoe Vostokovedenie*, No. 4, c. 281–312.
- ¹⁰ LU Filoloģijas un filozofijas fakultātes bibliotēkas inventāra grāmata Nr. 11 (1939–1943).
- ¹¹ Profesora Pētera Šmita grāmatu kolekcija. Pieejama: <https://www.biblioteka.lu.lv/resursi/kolekcijas/specialas-kolekcijas/peteris-smits/>

- ¹² Pēteris Šmits sarakste ar Jāni Misiņu (14.11.1913). Pieejama: <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/47014>
- ¹³ Skat. LU Bibliotēkas digitālo kolekciju "Grāmatas no prof. Pēteris Šmits bibliotēkas". Pieejama: <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/48885>
- ¹⁴ Blese, E. (1939). Profesora Pēteris Šmits dzīve un viņa darbība valodniecības laukā. *Filologu biedrības raksti*, Nr. 19, 9.–20. lpp.

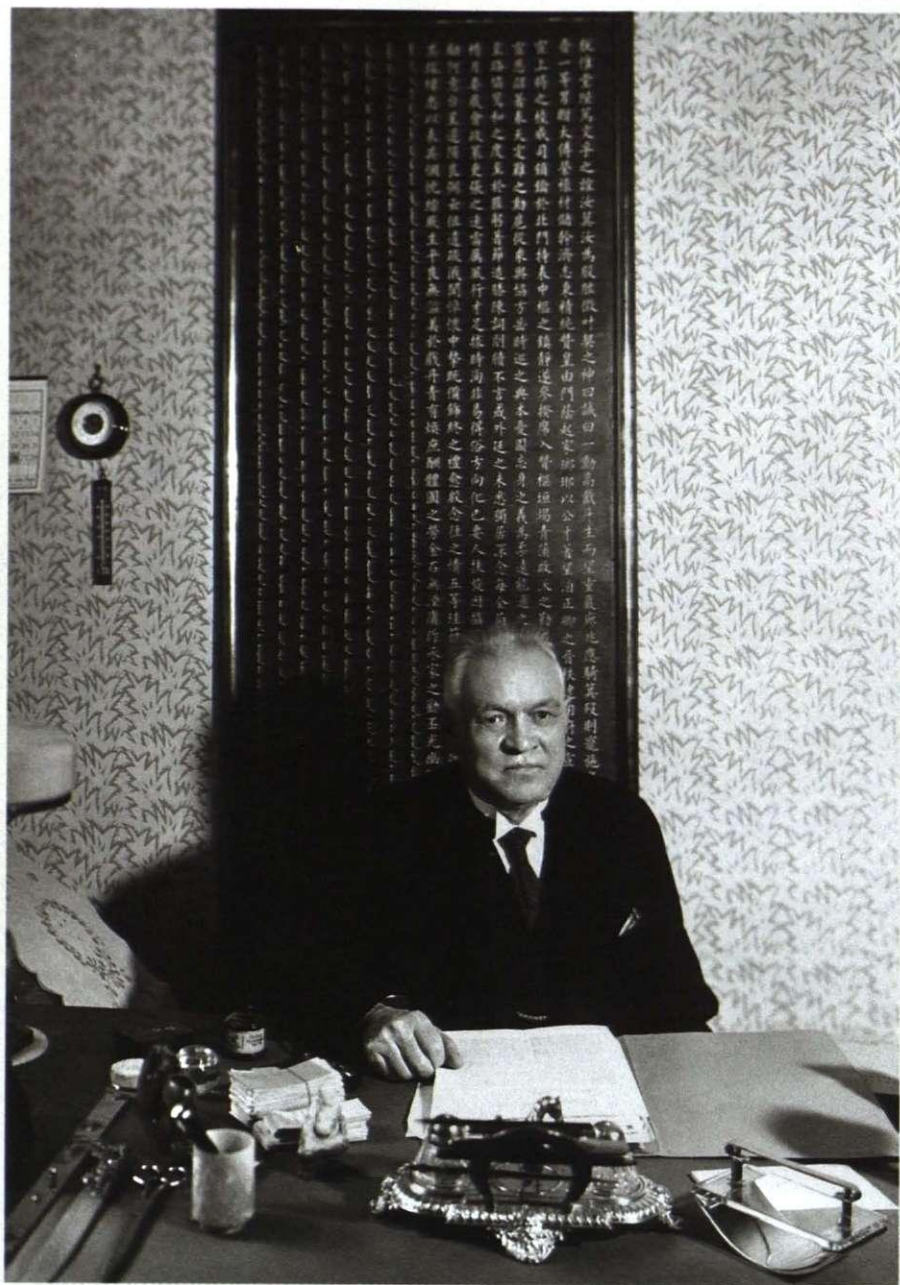
SUMMARY

On the 150th anniversary of Professor Pēteris Šmits (Peter Schmidt, 1869–1938), he is commemorated as an outstanding folklore specialist, linguist and sinologist. We can see the reflection of his multi-faceted personality in the collection of books and manuscripts, now owned by the University of Latvia.

This collection was developed from his regular donations to the library of the Faculty of Philology and Philosophy that he made during his lifetime, and the bequest of his private library that covers his lifelong work. It is unique, not only for its broad coverage in linguistics, folkloristics and ethnography, but also for its exclusive materials in Oriental studies, related to sinology and Manchuristics, including some of the world's only Manchu, Chinese and Mongolian manuscripts and xylographs. The collection also contains unique editions related to the languages spoken by peoples of Siberia and Far East of Russia. Many of the publications are gifts inscribed with dedications from his contemporaries.

This special collection stands out among all of the cultural and historical heritage collections that are held at the Library of the University of Latvia.

Keywords: collection of Pēteris Šmits, Peter Schmidt, folkloristics, linguistics, oriental studies, sinology.

Profesors Pēteris Šmits savā darbistabā. 1938. Fotogrāfs nezināms.

Professor Pēteris Šmits in his study. 1938. Photographer unknown.

Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka, MR-Iz 8-86-33.

GRĀMATAS

BOOKS

Grāmatas no prof. Pētera Šmita kolekcijas LU Bibliotēkā
Books from Professor Pēteris Šmits' Collection in the UL Library

ZĒETUMA ROSES.

"
Dzejoli

no

Ed. Treimaņa (Zvārguļa).

P. Šmits.

Inv. 1424

Zehsis, 1911.

K. Preežišča apgādībā.

Profesoram P. Šch. Wladiwostokā.

N^o wisem manem skolas-beedrem,
Kam gaismas kairns kaht bij lemts,
Tu weenigais, kas wehl arweenu
Man augstprahitibes neatpems!

Kur katris wehns man gajam gahjis,
Kam augstaks diploms kabotā,
Tu palizis arween, kas bijis:
Deijsch, weenkahrschs sawā sironibā!

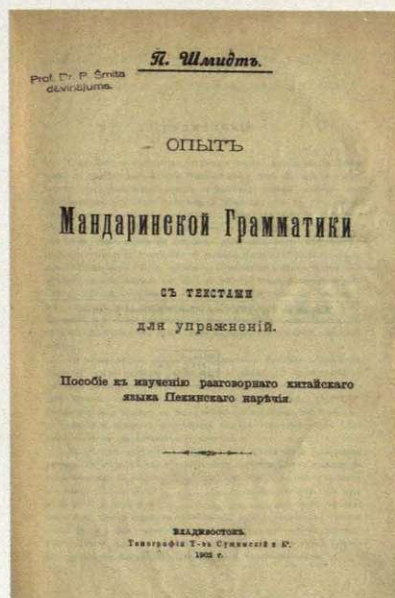
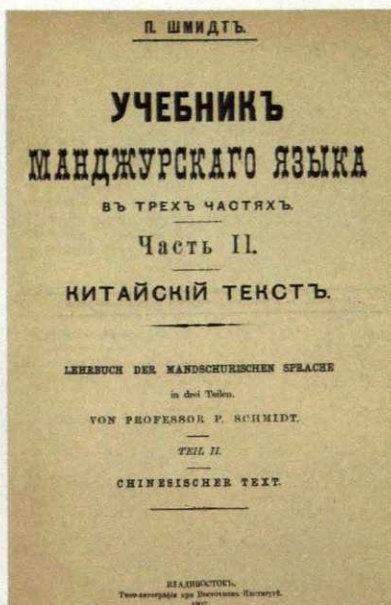
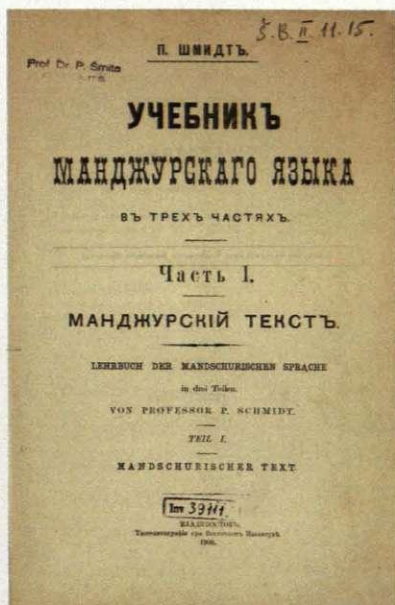
Ik wahrds, ik ekats, ko Tu man dewis,
Kā seodogwehama kruhtis schalz!
Ak laimigs nams, ka eleegoni mini —:
Zaur Tewi mēsgajas tas balts!

Nem preti weenu roschu seedu,
Kaut gan wipsch plauzis zēetumā —:
Lihds sawem muhscha galam esi
Deijsch, weenkahrschs sawā sironibā!

Un tahds Tu buhsi! — Un man gruhti
Šcho laistu peedot liktenim —:
Wisposchakajām swaigsnēm jamirōds
Pee tahlām, sweschām dēbesim...

Pēterim Šmitam veltītais Cēsu apriņķa skolas biedra E. Treimaņa-Zvārguļa dzejolis.

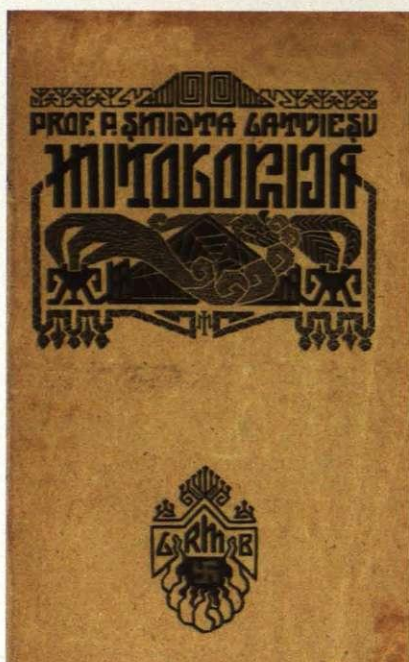
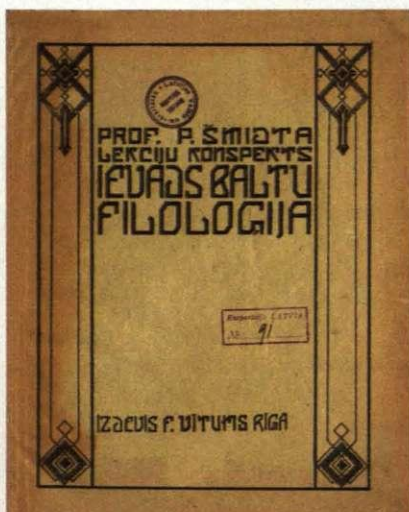
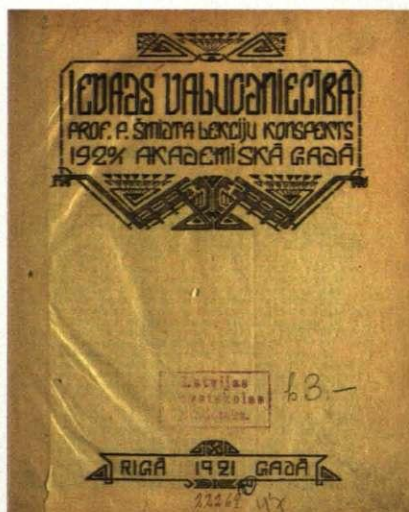
A poem by E. Treimanis-Zvārgulis, a schoolmate from Cēsis District School, dedicated to Pēteris Šmits.

∧ Profesora Pētera Šmita sarakstītā mācību grāmata mandžūru valodas apguvei.
A textbook written by Professor Pēteris Šmits for learning the Manchu language.

∨ Pētera Šmita maģistra disertācija par mandarīnu gramatiku. Aizstāvēta 1902. gadā Pēterburgas Universitātē, izdota arī atkārtoti.

Pēteris Šmits' master's dissertation on Mandarin grammar. Defended in 1902 at St. Petersburg University, reissued.

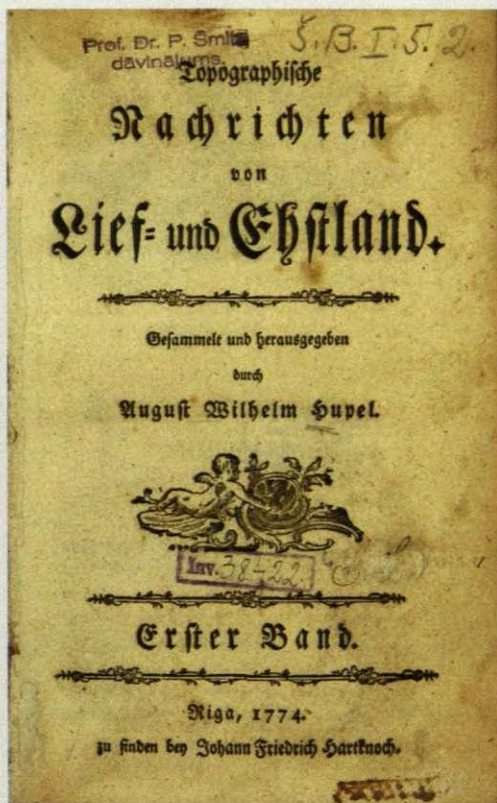
△ Profesora P. Šmita pirmie mācību grāmatu izdevumi, sākot darbu Latvijas Augstskolā. 1921.
The first textbook editions by Professor P. Šmits, starting his work at the University of Latvia. 1921.

▽ Pēteris Šmits "Latviešu mitoloģija", ko 1918. gadā Maskavā izdevusi Latviešu rakstnieku un mākslinieku biedrība.

Pēteris Šmits' "Latvian Mythology", published in 1918 in Moscow by the Latvian Writers' and Artists' Union.

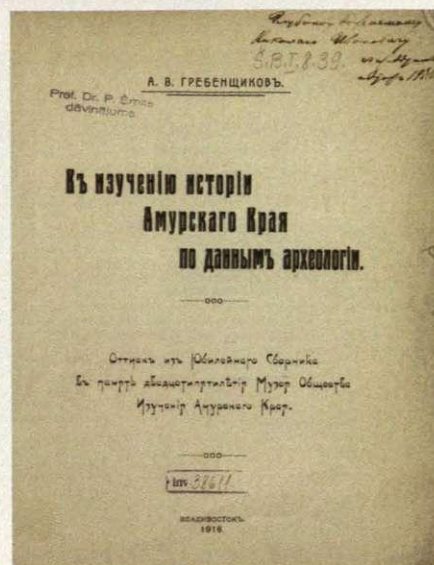
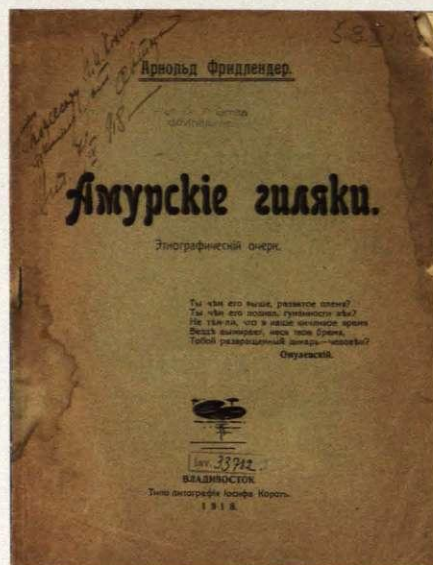
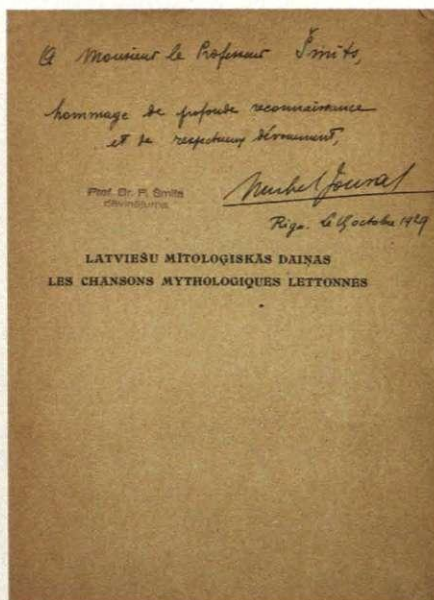
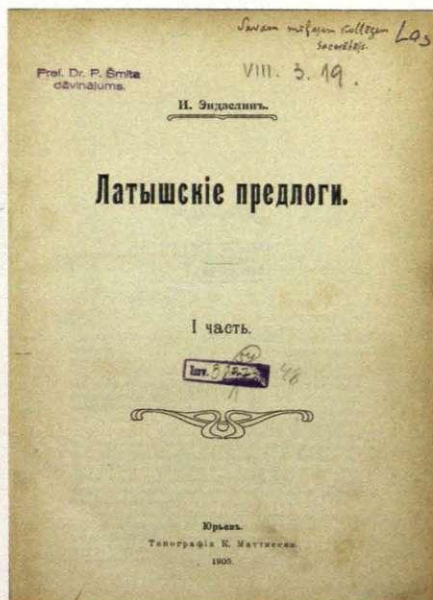
132
 Rīdooostā 14. nov. 1913.
 Miļai Miņiņa kungs!

Man par jums šoreiz ir daudz
 lūgumu. Kā kļūpās ar Hūpeļa
 mēstēriem? Jā meesot oit atē-
 diņi, tad lūdz man izrautīt
 to velti, kur Hūpeļa carība,
 ka dātes upes nemas meesot,
 ar piliņu sējumu un kop.
 puse aprīnīšanu. Es becu
 pārrakstīt moderālus II.
 Ģeogrāfisku raksti krāja-
 man. Raksti ir šādi: Par t.
decemū secumū., Brūni
svāri., labi roventīni.
Launu haudu valodijas.
Lukaspils. Drīsmu celotāns,
Par porunānu. Par māņu.
Lasāmas grāmatas. Par
mitoloģiju. Decētas kō mātes.

Jānim Miņiņam sūtītais lūgums sagādāt Hūpeļa grāmatu (vēstule LU AB Miņiņa bibliotēkā, R 4404) un saņemtais izdevums P. Šmita kolekcijā LU Bibliotēkā.

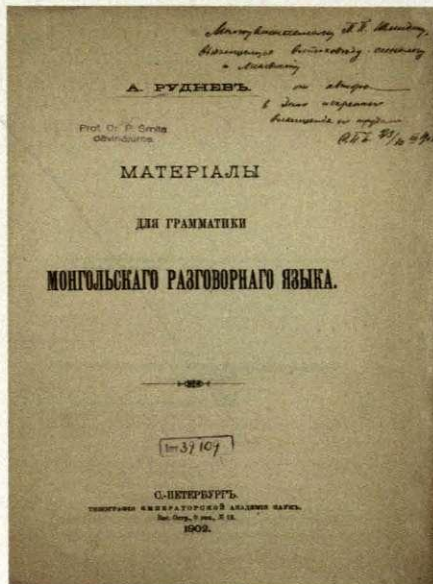
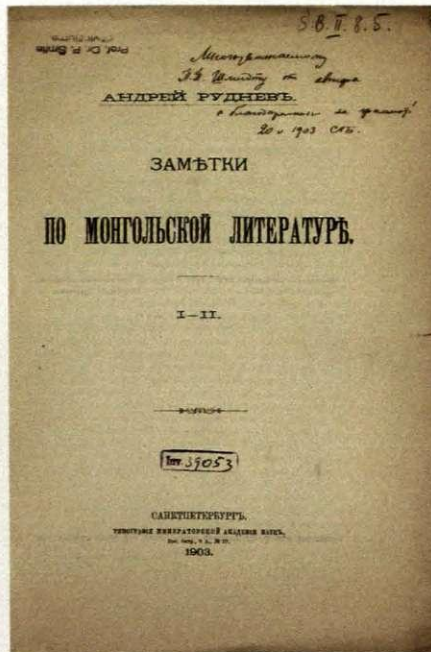
The request sent to bibliographer Jānis Miņiņš to provide A.V. Hupel's book, and the received copy in the collection of P. Šmits in the UL Library.

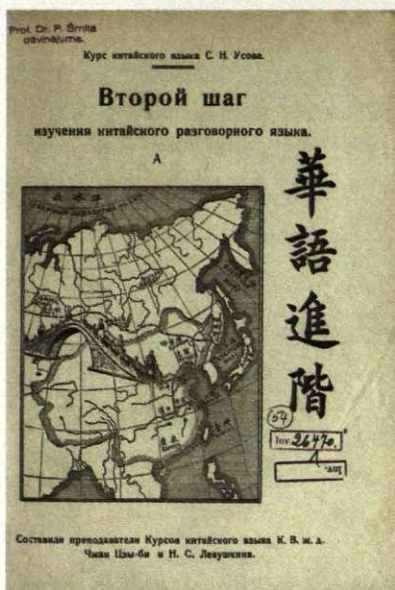
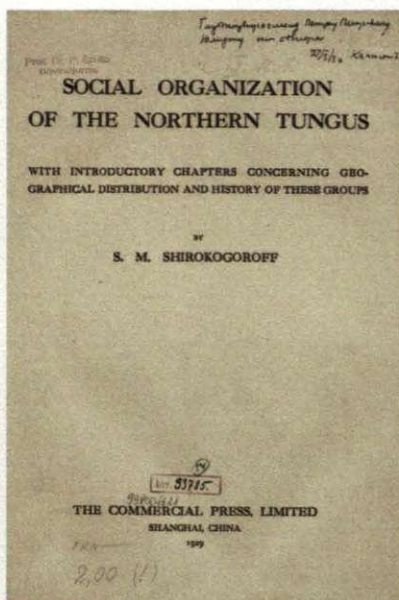
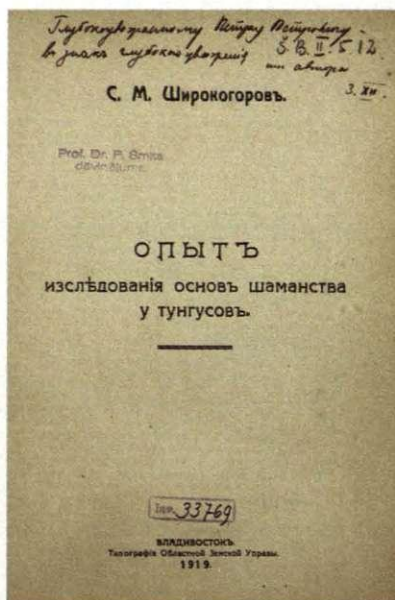
△ Latvijas Universitātes kolēģu valodnieku Jāņa Endzelina un Mišela Žonvāla dāvinājuma ieraksti. Dedications from the colleagues – linguists of the University of Latvia Jānis Endzelīns and Michel Jonval.

▽ Vairākas grāmatas no savas kolekcijas prof. Pēterim Šmitam atdāvinājis kolēģis ekonomists Nikolajs Kohanovskis.

Several books were presented to Professor Pēteris Šmits by his colleague – economist Nikolay Kokhanovsky.

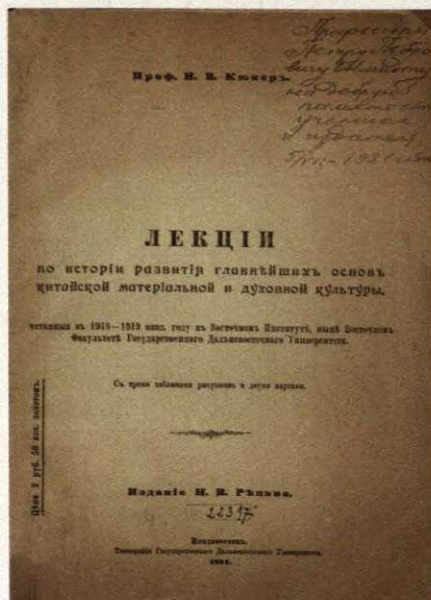
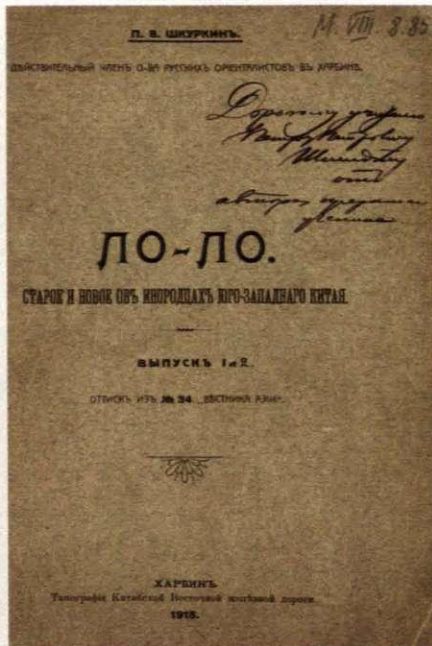
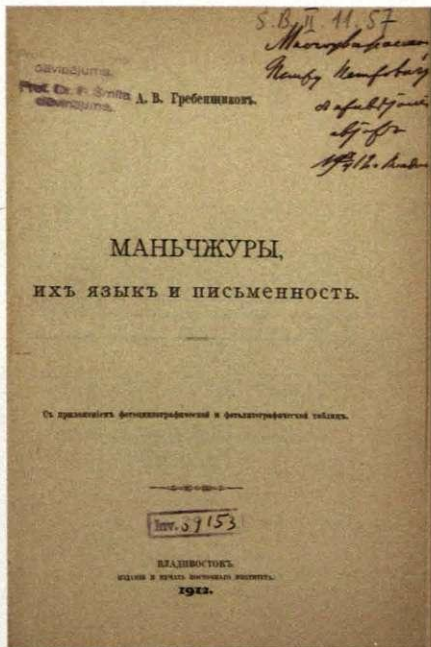
Sanktpēterburgas mongolista Andreja Rudņeva dāvinājuma ieraksti grāmatās.
Dedications in donated books by St. Petersburg Mongolist Andrey Rudnev.

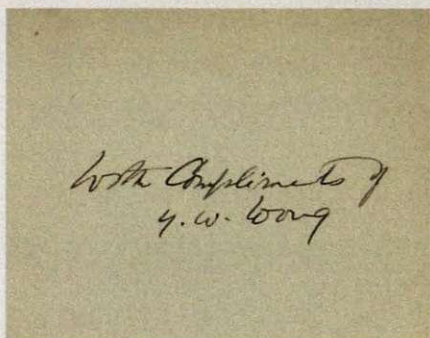
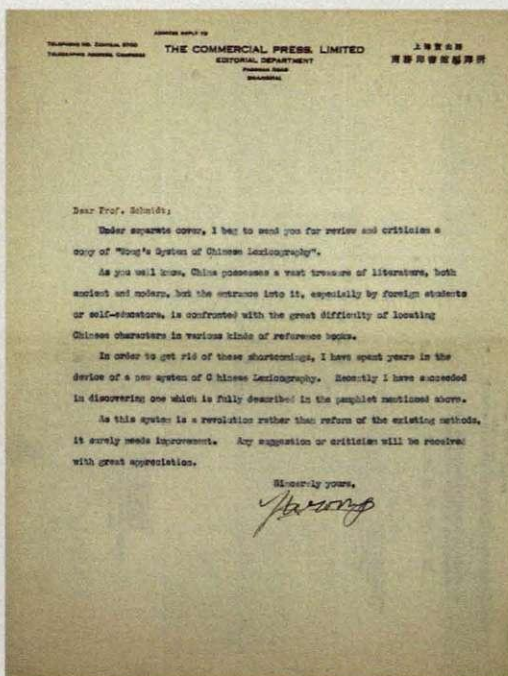
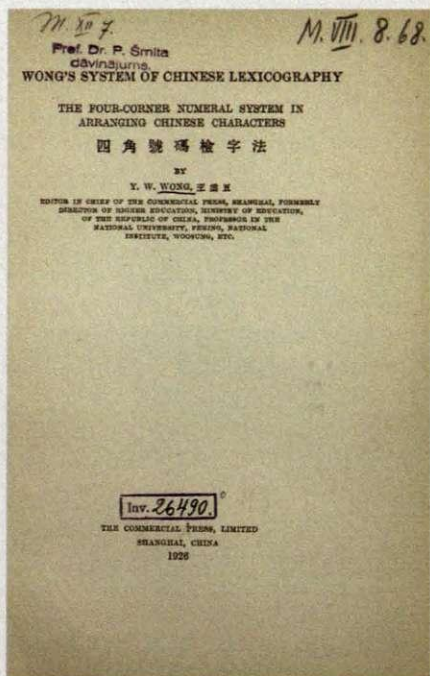
△ Baltemigranta antropologa, tungusologa Sergeja Širokogorova dāvinājuma ieraksti grāmatās. Dedications in donated books by White emigré, anthropologist and Tungusic peoples' researcher Sergei Shirokogoroff.

√ Vēlākās krievu sinologu skolas izmantotā valodas mācīšanas metodika pēc prof. P. Šmita izstrādātajiem principiem.

Language teaching methodology used by the later Russian school of sinologists according to the principles developed by Professor P. Šmits.

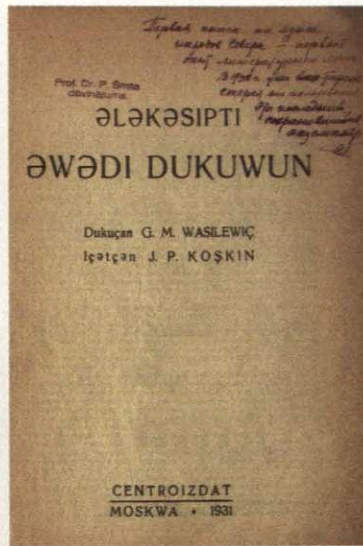
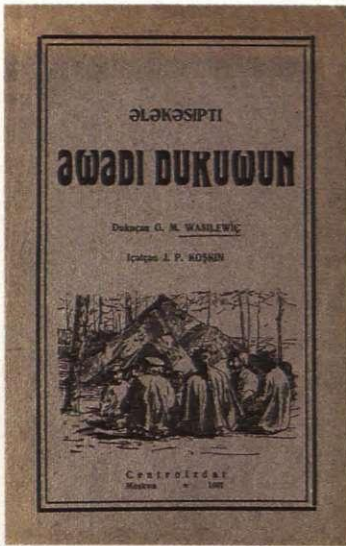

Dāvinājumi ar ierakstiem no prof. P. Šmita kādreizējiem skolniekiem – tungusu-mandžūru speciālista Aleksandra Grebenščikova, sinologa Pāvela Škurkina, austrumpētnieka Nikolaja Kjūnera u. c.
 Donated books with dedications from Professor P. Šmits' former students – Tungus-Manchu specialist Alexander Grebenshchikov, sinologist Pavel Shkurkin, oriental researcher Nikolay Kyuner, etc.

"Wong's System of Chinese Lexicography" un autora vēstule prof. P. Šmitam ar lūgumu izvērtēt un sniegt ieteikumus tālākai uzlabošanai. 1926.

"Wong's System of Chinese Lexicography" and the author's letter to Professor P. Šmits with a request to evaluate and provide recommendations for further improvement. 1926.

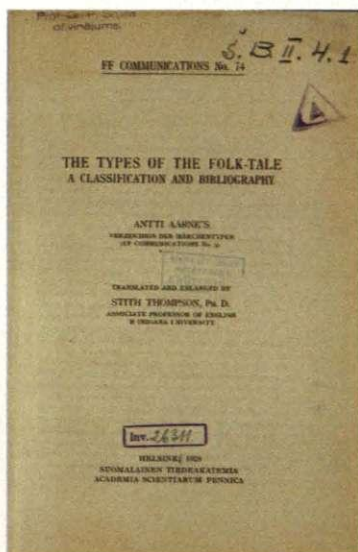

Λ Pētera Šmita ieraksts evenku (tungusu) valodas mācību grāmatā ar latīņu alfabētu: *Первая книга на языке народов Севера – первый опыт литературного языка. В 1932 г. уже весь тираж стерся от пользования. Это последний сохранившийся экземпляр. ПШ.*

Pēteris Šmits' entry in an Evenki (Tungus) textbook with the Latin alphabet: *The first book in the language of the peoples of the North is the first experience of a literary language. In 1932, the entire circulation was already erased from use. This is the last surviving copy. PŠ*

✓ Bibliogrāfiskie retumi – mazo Sibīrijas tautiņu pirmās mācību grāmatas, mēģinājums ieviest latīņu alfabētu.

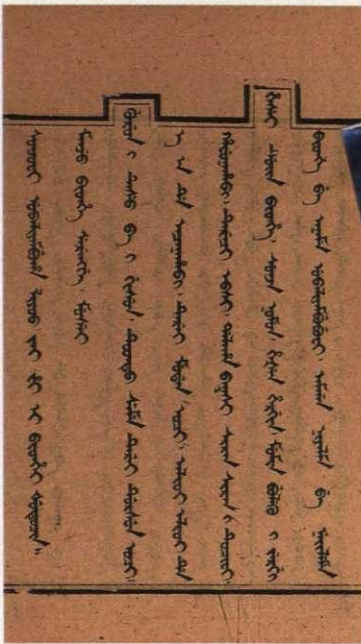
Bibliographic rarities – the first textbooks of small Siberian peoples, an attempt to introduce the Latin alphabet.

Λ Somu folkloras pētnieka un sistematizētāja Anti Ārnes nozīmīgākie zinātniskie darbi Pētera Šmita bibliotēkā.

Major scientific works of Finnish folklore researcher and systematizer Antti Aarne in the library of Pēteris Šmits.

√ Ķīniešu, mandžūru, mongoļu ksilogrāfijas klasiskajā noformējumā.
Chinese, Manchu, Mongolian xylography in the classical design.

△ Mandžūru-ķīniešu vārdnīca “Qing wen zong hui” jeb “Cjin dinastijas valodas vispārējs apkopojums” 12 burtnīcās – ksilogrāfija koka plākšņu vāku ietvarā. 1908. g. pārspiedums.

Manchu-Chinese dictionary “Qing wen zong hui” or “General summary of the language of the Qing dynasty” in 12 notebooks – xylography in wooden plate covers. 1908, reprint.

▽ Lappuse no 1907. gadā pārdrūkatās “Sonjofi ubaliyambuha Liyoo jai j’i i bithe” – mandžūru versijas populārajam ķīniešu stāstu krājumam “Liaozhai zhiyi” 24 sējumos, 4 mapēs.

A page from in 1907 reprinted “Sonjofi ubaliyambuha Liyoo jai j’i i bithe” – Manchurian version of the popular Chinese story collection “Liaozhai zhiyi” in 24 volumes, 4 folders.

山太宗全靠著那判官保護過了陰山前道又羅了許多衙門一處處俱是
 悲聲板牙惡怪驚心太宗又道此是何處判官道此是陰山背後一十八層
 地獄太宗聽說心中驚慘道前又走不多時見一夥鬼卒各執鐵鏈路旁跪
 下道橋梁使者來接判官喝令上去上前引着太宗從金橋而過太宗又見
 那一邊有一座銀橋上行幾箇忠孝賢良之輩公平正大之人亦有鐵鏈
 接引那壁廂又有一橋寒風滾滾血淚淋漓泣之聲不絕太宗問道那壁
 橋是何名色判官道陛下那時做奈何橋又到枉死城只聽哄哄人眼分明
 說李世民來了李世民來了太宗聽得心驚膽戰見一夥拖腰折臂有足無

apuyé les fameuses montagnes yma-
 chan, clôture des enfers. En passant
 près des dix-huit étages infernaux, il
 entendit le bruit des supplices et les
 cris des suppliciés. Fût une escorte
 de satellites kâi, munis de chaînes,
 se présenta, pour le conduire au pont.
 Il vit le pont d'or, le pont d'argent, et
 le pont de misère, entrées des voies di-
 verses de ce monde. Après avoir franchi
 le pont d'or, l'empereur passa devant
 la porte de la ville des prêtres, suicides
 ou tués. Là il fallut lui arriver au mal-
 heur. Soudain des voix crièrent: Li-
 cheusian! Voici Li-cheusian! (petit
 nom de l'empereur). Et une foule de
 prêtres, horriblement soufflés, lui bar-
 rèrent le passage; àmes des soldats (tués
 dans ses guerres; àmes des suppliciés
 mis à mort par son ordre. Tous cri-
 sèrent: Rends-moi ma vie! et cher-
 chaient à le saisir. — Secours-moi
 dit T'ai-toung à ses deux guides. —
 Pas moyen, dirent ceux-ci; il faut par-
 lementer, et acheter le passage. — Je
 n'ai rien apporté, punit l'empereur. —
 Qu'à cela ne tienne, dit T'ai-tai-kao.
 Vous pouvez tirer d'ici une traite, sur
 le banquier infernal Siang-lang de
 K'ai-long-foa (Hehe-man). — Bien vol-
 lontiers, dit l'empereur; et il signa la
 traite. — Alors T'ai-tai-kao harangua les
 prêtres. Si vous laissez passer, leur dit-
 il, il y aura des sapèques pour vous.
 L'heure de la vengeance n'est pas en-
 core venue. T'ai-toung doit retourner
 sur la terre. Il vous fera de plus faire
 un grand service, pour hâter votre dé-
 livrance. — Les prêtres satisfais livrè-
 rent passage. — T'ai-toung hâta le

LÉON WIEGER S.J.

S. B. II. 5. 24.

Prof. Dr. P. Šmita
dēvinājums.

FOLK-LORE

CHINOIS

MODERNE

51
 100 38957 48
 1

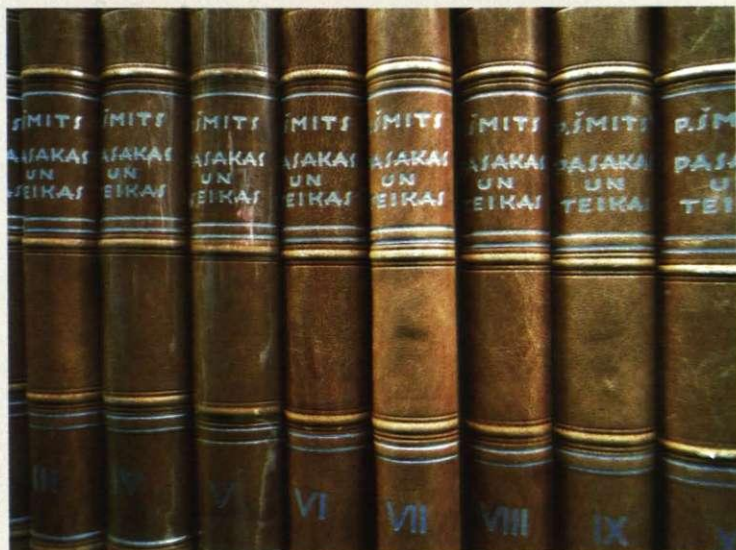
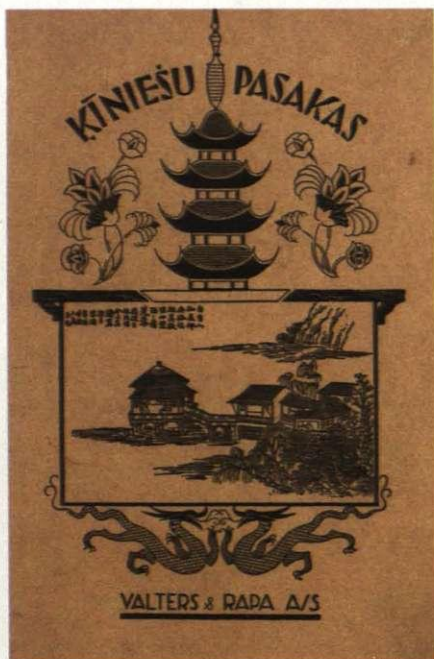
河間府

IMPRIMERIE DE LA MISSION CATHOLIQUE

1909

Atvērums no franču misionāra-sinologa Leona Vīgera sastādītā un tulkotā krājuma "Folk-lore chinois moderne". 1909.

A double-page spread from the collection "Folk-lore chinois moderne" compiled and translated by the French missionary-sinologist Léon Wieger. 1909.

△ Pētera Šmita izvēlētās un latviski tulkotās ķīniešu pasakas. 1936.
Chinese folk tales selected and translated into Latvian by Pēteris Šmits. 1936.

▽ Mūža darbs – 15 sējumos sakopotās latviešu pasakas un teikas. 1925–1937. -
Lifelong work – Latvian folk tales and legends collected in 15 volumes. 1925–1937.